

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRĂȘOVU, piața mare Nr. 22.

"GAZETA" IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe unu anu 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.
România și străinătate:
Pe anu 36 fr., pe șese luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

ANULU XLVIII.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nefrancoate nu se primesou. — Manuscripte nu se retrămitu.

N° 12.

Mercuri 16 (28) Ianuaru

1885.

Românii. Tronulu și opiniunea publică. XI.

În statulu acesta, unde Curtea este încungiu-rată numai de aristocrația înaltă, fórte arareori se ivesce ocasiunea ca bărbați din popor să se pótă apropiá de monarhu séu de unu altu membru alu casei domnitóre. Dér chiar dacă li se dá vr'odată ocasiunea, ácéta se întêmplă sub controlulu și cu modalitatea, ce-o prescrie ministrii și ómenii Curții, cari, precum amú páit'o în Uniádóra, nu sunt cu egală bunăvoință față de supușii, cari alérgă a dá espresiune sentimentelorú lorú de credință și lealitate.

Este naturalú, că în asemeni împrejurări conducătorii noștri eșiți din poporú, cari n'au titlulú de ranguri și de naștere, nu au întrare în sferelú înalte ale Curții și de aceea nici nu li se dá ocasiunea de a pledá aici pentru cauza dréptă a poporului românú.

Pe când Maghiarii, Croații, Polonii, Cehii ș. a. au o mulțime de bărbați, cari posedú titluri spre a avé intrare la Curte, la noi se reduce acéstă facultate, de a ne representá, la Mitropoliții și Episcopii noștri, cari după lege facú parte și din camera magnațilorú, și la câțiva militari de rangú mai înaltú.

Nenorocirea a voitú ca și acești puținú bărbați ai noștri de pozițiune mai înaltă se nu 'și dobëndescă ascultare în sferelú superióre în cursulú celorú 16 ani din urmă. Unora li s'a interdișú, ear celorlalți le este interdișú a face politică.

Ce se atinge de prelații noștri, este de prisosú de a mai descrie cu de-a-méruntulú politica ce-o face guvernulú ungurescú în contra arhierilorú noștri și cu dênșii. Sémțimú destulú de durerosú urmárilú acestei nefaste politice ce are de scopú de a sprijini acțiunea de isolare și de defăimare a poporului românú față cu Tronulú.

Prelații noștri sunt espuși la o mulțime de pressiuni, terorisáři și seduceri din partea celorú dela putere, pentru ca aceștia să se pótă apoi mândri înaintea monarhului, că fi au pe partea lorú pe arhierii români, pe cari fi descriu ca singurii reprezentanți ai poporului.

Politicii maghiari se pricepú de minune de a sádi cértă și intrigá în sînulú prelațilorú noștri folosindu-se de tóte apucăturile, ce le-au practicatú și moșii lorú din vechime. În acéstă privință ei întêpiná unú sprijinú puternicú și din partea clerului ungurescú romano-catolicú, despre a căruia amestecú în afacerilú nóstre bisericesci și naționale istoria va scrie încă multe. La ácéta sunt a se mai adáuge și rivalitățile nóstre confesiunale precum și slábiciunilú unora dintre arhierii, cari nu se sfiescú a face servicii directe guvernului, spre a completá tristulú tablou alú paralisării factorilorú acestora de căpeteniá în viața nóstră națională și bisericescă.

○ Astfelú dintre cei ce arú puté pledá pentru cauza nóstră națională înaintea Tronului o parte nu au curagiulú de a întreprinde nimicú pe tărémulú politicú, ér ceilalți lucrá în sensulú și după dorința celorú dela putere; militarii noștri superiori în fine nu ne potú representá cu succesú interesele nóstre naționale în sferelú Curții, mai ántéiu pentru că pozițiunea lorú nu le iértá

de a face politică și apoi pentru că suntú prea puținú.

La tóte aceste mai este a se adáuge că în împrejurárilú actuale chiar de s'ar încercá unulú séu altulú să apere în sferelú memorate cauza poporului românú, elú ar întêpiná acolo unú curentú nefavorabilú Românilorú, ce a fostú pregătítú în modú sistematicú și de mulți ani de cătră adversarii noștri.

Dela unú asemenea pasú amú puté așteptá óbrece succesú, décă elú ar fi sprijinitú de-o mișcare sánátosă și resolută, între marginele legale, în sînulú poporului românú. De aceea amú susținutú și susținemú, că era de lipsă ca pasulú, ce l'au fostú întreprinsú la 1879 Archiereii noștri de a cere sprijinulú Corónei întru apărarea intereselorú instrucțiunii române elementare, să fi fostú susținutú cu firmitate print'r'o manifestațiune generală din partea întregului poporú, fără a mai cercetá décă arhierii au lucratú numai din propriulú indemnú séu póte în urma vr'unei inspirațiuni din sferelú, unde se țese firulú Ariadnei.

Neavêndú, cine să ne iea în apărare la curte și înaintea Tronului, nu ne putemú mirá décă Capulú statului nu cunósce ađi durerile necazurilorú și plângerilú nóstre și décă fi este necunoscută mai alesú situațiunea ce s'a creatú dela 1868 încóce poporului românú.

Incă în Octomvre 1868 esprimase diarulú „Reform“ din Viena temerea, că consiliarii unguři vorú descrie atátú față cu monarhulú câtú și prin biroulú de pressă înaintea opiniunii publice starea lucrurilorú astfelú, că Români sunt fórte mulțamiți cu guvernulú ungurescú, că sunt ómeni iubitori de pace, luândú afará pe cei 400 de membri ai conferinței passiviste din Ardélú, cari ar predicá pe față daco-românismulú ș. a.

Acéstă temere basată în adevêrú fu împărțită și de publiciștii români de p'atuncú, cari mai accentuau că opiniunea publică din întru și din afará este, cu privire la atitudinea politică a Românilorú, înșelată.

Cu tóte că ácéta convingere era generală între Români nu s'a întreprinsú nimicú seriosú din parte-le spre a combate și nimici învinuirilú nedrepte și faimelú mincinóse răspândite de contrarii némului românescú. S'au întrunitú alegătorii români ardeleni în conferențe electorale pe rëndú la 1869, 1872, 1875 și 1878, în ajunulú alegerilorú dietale, spre a declara éráși și éráși că libertatea poporului românú este sugrumată, dér despre enunțárilú acelorú adunári abia se luá notiță prin foile cele mari, se scriea și se vorbea însé cu atátú mai multú despre tendințele subversive, ce le-ar nutiú aceia, cari arangéză și compunú conferențele passiviste.

Pe la anulú 1876 scriitorulú acestorú rënduri adresându-se la unele foi germane, cari erau mai obiective și mai leale față cu Români, spre a le dá noué informațiuni privitóre la cauza nóstră, a primitú răspunsulú, că bucurosú ne-arú luá în apărare, dér nu se vede nici o mișcare de luptă energică în sînulú poporului românú, care să justifice ácéta apărare înaintea publicului lorú.

După ce era dificilă și periculósă situațiunea nóstră în urma uneltirilorú contrarie, noi prin tăcerea nóstră o agravamú încă și mai tare!

Abia în 1881 conferința nóstră electorală a decisú a se compune unú memoriu, care a și vêdutú lumina đilei în 1882, ear în primávêra anului următorú nemulțumirea poporului românú s'a manifestatú și în întruniri populare, cari au protestatú în contra încercárilorú de maghiarisare.

Manifestárilú nemulțámirei nóstre din primávêra anului 1883 și memoriulú conferenței din 1881 au trebuitú să facá impressiune nu numai asupra sferelorú parlamentare, ci și asupra celorú ce încungiu-rá Tronulú, dér n'au străbátutú până în urechile monarhului.

Éráși se alarmá țera și lumea prin intentare de procese, prin prigoniri și terorisári de totú felulú în județe, prin demonstrațiuni antiromânesci, prin amenințáři din partea ministriilorú și altorú corifei maghiari în parlamentú, prin pressa maghiară și pressa subvenționată din afará, servindú ca nisce piese justificative circularele arhieresci, scrise la comanda ministriilorú.

Guvernulú ungurescú secerá unú nou succesú la Seghedinú și la Aradú, unde li s'au adresatú deputațiunilorú clerului nostru cuvinte dojenitóre din partea monarhului.

Tronulú, care a declarat serbătorește la 1868 că „statulú va asigurá fie-cáruia cetățenú libertatea și desvoltarea limbei sale materne în modú egalú,“ n'are cunoscință nici până ađi, că ácéta libertate și acéstă desvoltare a nóstră este sugrumată, ci ceea ce a aflatú este numai, că noi Români n'amú fi la înálțimea datoriei nóstre de bunú și leali cetățeni.

CRONICA POLITICĂ.

Conveniunea de estradare încheiată între Prusia și Germania face pe „Pester Lloyd“ dela 26 Ianuaru să scrie unú articolú de fondú, în care declará că guvernulú ungurescú n'ar putea primi o astfelú de invoire. În Ungaria nu s'a ivitú necesitatea, d'a eși din cadrulú legilorú esistente, care sunt destulú de tari, ca să apere statulú și societatea. Mai importantă însă i se pare fóiei pestane cestiunea, dacă acéstă comunitate de a procede în contra anarchismului nu va aduce după sine o ali-pire mai intimă a statelorú contractante și în privința altorú probleme de politică internațională. O apropiere între Germania și Rusia în sensulú acesta ar trebui să aducă după sine o înstreinare a monarhiei austro-ungare de cele două puteri. „Pester Lloyd“ își întemeiază ácéta din urmă afirmare pe faptulú, că nici o măsură fie câtú de aspră nu ajutá în contra anarchismului, căci mai multú decâtú să-i spéndure séu să-i decapiteze pe ómeni nu se póte face, și legi de acestea are și Germania și Rusia. Și apoi fie că i-ar spândura unú gáde prusianú séu rusú, totú una este, prin urmare ce rolú are convențiunea? „Pester Lloyd“ bănuiesce că ea e o continuare directă a celei din 1863: e vorba de mișcarea polonă, ér nu de anarchismú. Dacă bănuela e adevêrată, atuncú relațiunile dintre Germania și Austro-ungaria nu potú rămâne nealterate.

Din Berlinú se scrie, că tratatulú de estradare încheiatú între Prusia și Rusia este combátutú de tóte foile independente. Toți se plângú, că Prusia a lucratú ca statú particularú nebágândú în semă imperiulú. Foile polone din Lemberg încă se ocupá de acestú tratatú de estradare și 'și esprimá temerea, că óre nu va fi și Austro-Ungaria între pactanți? Ele se mângâie însă cu credință, că dieta ungară nu va încuviința nici odată unú astfelú de tractatú.

Se vorbi în mai multe rënduri în anulú trecutú, că Rușii ar fi luatú portulú Cavalla, aședatú spre ostú dela Salonicú pe țêrmulú Mării egeice, dar se dovedi că ves-

tile fusese false. Acum i se scrie  r si lui  Daily Telegraph,   că unu colonelul de geniu Iovanoff, petrec ndu mai mult   vreme la stariulul unei m n stiri ruseci aprópe de Cavalla, ar fi făcutu mai multe schi e după imprejurimele portului. Stariulul cumpără, după ce a plecatu Iovanoff, p m nturi intinse  i materiale de cl ditu, cari voru servi la lucrări de caracteru strategicu. Poru a g situ cu cale să trim tu pe Izzet-Bey in Cavalla, să facă planuri de ap rere pentru imprejurimile portului. La aceste sciri date de  Daily-Telegraph,   adaugă  Pester Lloyd  :  St ruin ele unor anumite cercuri ruseci, de-a promova aședarea m n stirilor ruse pe muntele Atosu  i pe  rmi Mării egeice nu sunt nou . Ru ii ne potu ar t  in ast  privire  i c teva succese... Scopurile, ce sunt legate de aceste st ruin e, se intelegu chiar dec  nu sunt socotite de-a dreptulu de strategice. Dec  de altfelu Poru are bănueli  i incepe a se ingrijii, ea  i exercită numai dreptulu s eu, c ci alu ei e teritoriulu, pe care se petrecu astfelu de lucruri.  

*

Intr'unu consiliu de mini tri  inutu la 24 Ianuarie n. la Paris, a Imp rt sit  Jules Ferry r spunsulu Angliei la propunerile puterilor, referitoare la cestiunea Egiptului. Cabinetulu englesu primesce facerea unui imprumutu de nouă milioane sub garan ia unei s eu mai multor puteri  i introducerea dării pe cupone de cinc  procente pentru to t  datoria egipten  pe doi ani. De a primitu Anglia  i alcătuirea unei comisii de anchetă internat ionale  i admiterea delega ilor Rusiei  i Germaniei in comisiunea pentru datoriile statului nu se p te ghici din scirile de p n  acuma. Acest  din urmă dorin  aru putea Anglia se o implin c   i ar putea să facă, cum a datu a să intelegere Ferry, concesiuni referitoare la libertatea naviga iei in canalulu Suez. Deosebită greutate trebuie să se pună in  pe imprejurarea, că r spunsulu Angliei face posibilă o intelegere prietenesca. Italia in  s'a exprimată asupra acestei cestiuni  i se invoesce aprópe in to te cu propunerile franceze.  

*

Diarele englese raportaseră despre o pierdere a admiralului Courbet, ce ar fi suferit'o fiindu b tutu de Chinezi la Chelong.  Agen ia Havas   comunică, că acele raporte sunt exagerate. Courbet a telegrafatu, că unu desp r m ntu de infanteriă usor  africană din nenorocire a incercatu să ia fortifica iunile chineze din sudu de Chelong. Desp r m ntulu a suferitu o pierdere de 19 mor i, 12 greu  i 14 usor  r ni . Inc erarea s'a int platu inainte de sosirea trupelor de int rire.  

Din dieta Ungariei.

In  edin a dela 23 Ianuarie a dietei ungresci se continuă desbaterea bugetului cultelor  i instruc iei publice.

Ernst Besseney laudă meritele institutorilor poporali, acesti silitori qileru ai patriei. Sunt reu pl ti i, dar starea finaciar  nu permite o mărire a lefurilor. Trebuie in  asigur i institutorii — fie ai statului, comunalu s u confesional — că la vreme voru fi pensionați cu l fa intreg   i că după moru lor se va purta grijă de familiile lor. Speră că ministrulu va aduce unu proiectu de lege in acest  privin   i așa vot z  bugetulu.

Ministrulu Trefort asigur , că nutresce cele mai c ldurose simpatii pentru institutorii poporali. Dovadă e activitatea sa in privin a intemeierii orfelinatului institutorilor. Dar legea de pensii nu se p te modifica a a usor . In anul viitoru in  va numi o anchetă pentru institutul de pensii ale institutorilor  i dec  rezultatulu va fi favorabilu, e gatu a aduce unu proiectu de lege in favoarea lor.

Michael Zsilinssky vorbece relativu la propunerea lui Iranyi pentru introducerea libert ii religionii. E b t toru la ochi că in to i anii se respinge câte o astfelu de propunere. Dar cauza e că Iranyi nu o aduce la timplu convenitu. (Iranyi: De 16 ani!) Desbaterea bugetului nu e potrivitu pentru acest . Vorbesce apoi de Nazarenu  i dice că, dacă sunt persecuta i, cauza e că lucrz  la turburarea ordinii statului  i a păcii familiare. Dacă Iranyi cere pentru Baptisti libertatea credin ei, atunci elu să esprime acestoru ómeni inc p ina i, că pentru orice confesiune respectarea legilor statului este cea dint iu porunc . Nu se p te da libertatea credin ei ómenilor, cari se codescu a lua armele pentru ap rerea patriei. Oratorulu crede, că episcopulu Samarului nu dorece s ncep  acum lupta inu statu  i biserici, in contra constitu ionalismului. Catolicu nu se potu pl nge, că sunt ap sa i. Timplu privilegielor a trecut (nu in   i pentru Maghiari. — Red.); trăim inu intr'unu timplu de egală indrept ire, de reciprocitate, de fr tietate (ce privesce pe Unguri  i pe cei renega i. — Red.), sub scutul comunu alu constitu iunii, sub principiile comunu constitu ionalu, care pentru to te confesiunile deopotrivă e tată, patronu  i protectoru, dar care i i p te exercita aceste drepturi, ca to te drepturile sale de suve-

ranitate, numai prin guvernulu s u constitu ionalu  i parlamentar. Primesce bugetulu.

Ministrulu Trefort se pl nge că se perde timplu cu invective in contra sa, dar vrea să l muresc  cestiunea libert ii religiose  i a autonomiei bisericesci. Elu admite  i promov z  chiar o autonomie locală, dar se teme de o autonomie in  r a a bisericei catolice. Francezii, Belgienii, Italianii sunt na iuni libere  i catolicu bunu,  i totu i ei nu cunosc  o astfelu de institu iune, ca autonomia propusă aci. Totu i elu nu vrea să se declare hot r itu in contra ei. Recunosc  insemn tatea cea forte mare a bisericei catolice. Dar ilu dore inima de clerulu de jos  i pentru imbun t ire sor ii lor va face propuneri practice. Propunerea lui Iranyi in  nu o primesce. Biserica catolic  nu e amenin t  nici de coronă, nici de parlamentu, nici de guvern. Elu nu scie in ce ar consta a i pa ii necesari pentru regularea bisericei catolice pe baza autonomiei. C tu pentru fondurile religiose  i școlare elu le intrebun z  spre scopuri catolice.

Ignaz Hely declar , fa a cu o exprimare a lui Iokai, că opo i iunea sprijinesce cu celu mai mare zelu orice nisuint  a ministrului ce privesce cultura patriotică. Elu primesce propunerile lui Iranyi  i Ugron in cestiunea bisericei catolice  i a școleroru. Vorbesce pentru crearea unui museu industrialu  i comercialu după modelulu americanu.

Iohann Ianosy combate pe Zimandi, care a qis  că adoratorii lui Trefort sunt condu i de  inte egoiste. Ce privesce autonomia catolicoru, in principiu nimenea nu o p te combate. Dar din cauză că sunt at tea p reru divergente, cestiunea acest  trebuie să se am ne. Primesce bugetulu, dar nu  i propunerea lui Ugron.

Otto Herman găsesce, că Trefort e celu mai poporalu ministru alu Ungariei, că elu ia pretutinden  ini iativa. Elu recomandă in  ministrulu să cultive câte pu inu teren, der intensivu. Pictura a luat dimensiuni pre mari, a a că se crează unu proletariatu de pictori. Profesorii de universitate sunt unii Nabobi, al ii proletari. Causa e că unele obiecte sunt obligate, altele facultative. La rigurose se pl tescu pre mari taxe, de aceea tinerii se duc la universitatea din Viena. Trec ndu oratorulu la instruc iunea morală-religio , dice că acest  nu mai p te m ntui societatea modernă, tăria acesteia constă in sciin a pozitivă, in sim m ntulu de onore  i in iubirea de ómeni. Vocile dușmane ce se ridică in Europa sunt rezultatulu șomei, ómenii fl mandi in  vreu să mance. Trebuescu inl turate cauzele care strică economiei, puterea de lucru trebuie intrebun t  in statu ca să producă. Trebuie să renun m  la o institu iune, care condamn  pe cele mai bune puteri de lucru ale statului la neactivitatea din casarme. Pentru interese de putere nu trebuie sus inutu birocra ia, care pe l ng  h rti  consumă  i mult  m ncare. Elu nu primesce bugetulu, Desider Szilagyi dice că antevorbitorulu e unilateralu. La universitate nu se facă abuzuri. Totu a a stă lucrulu  i in alte p r i, unde banii de colegie stau in legătură cu sistemulu universitaru.

Carl Nendtvich spune că in Germania in  se dau bani de colegie  i in  mai multu ca in Ungaria. E forte corectă, ca profesorulu care atrage mai multu ascultatori, să primesc   i bani colegiali mai multu.

Ministrulu Tisza respectă drepturile, convingerea, datinele fiecărei biserice (când n'are inc tr u. — Red.) Cestiunea autonomiei bisericei catolice nu o vede l muri , prin urmare in acest  direc iune nu se póte face nimic. Elu  ine multu la educa iunea morală-religio , c ci creștinismulu a fostu isvorulu progresului. Sistemulu universitaru actualu vrea ministrulu să se men in . Mai doresce ca desbaterele să nu dureze a a de multu, fiindu  i alte cestiuni importante de desb tutu.  

SCRILE  ILEI.

Concertulu renumitulu pianistu Geza Zichy se va da la 10 Februarie n. in sala hotelului Nr. 1. Publiculu amatoru de artă se p te prenumără de acum la locuri. In librăria d-lui Heinrich Zeidner din t rgulu gr ului. Concertulu i i are insemn tatea sa  i in imprejurarea, că d. Zichy cant  numai cu o m n , lipsindu-i cealaltă.

—0—

La 11 Ianuarie, s ra pe la 10 ore, au ars in comuna M ndra, de l ng  Făgărașu, trei case cu șuri cu totu. Vitele n'au putut fi șoc se din grajduri; au ars căi-va bivoli, boi  i porci.

—0—

In catedrala rom n  din Arad  s'a săvârșitu Dumineca trecut  cununia deputatului Petru Trușu cu d-șora Ana Bonciu, de cătră episcopulu Meșianu. Martori au fostu Dr. Oncu  i deputatul Iosif Galu. Publicu a asistat forte numerosu.

—0—

Angelo de Gubernatis, editorulu  Revistei interna ionale   din Floren a, va veni in qilele acesteia in Ungaria, ca să adune date pentru  Dicționarulu interna ionalu alu Ungurilor contemporani,   ce va con ine bibliografiile a 3000 de celebri i ungresci.

Crede u că  Pester Lloyd   va fi vrutu să qic  vr'o 30. Se vede că fără scirea raportorului a apucatu condeulu inainte. —0—

Balulu oficerilor de aci s'a schimbatu in serată costumată  i se va da la 14 Februarie n. —0—

Generalulu romanu Slăniceanu a muritu la Sau Remo in Italia. —0—

Ministerulu de finan e romanu va depune unu proiectu pentru modificarea legii impositului fonciar. Se dice c  acestu impozitu se va reduce, dela 6, la 5 la sută pentru imobilele urbane, iar pentru cele rurale impositulu va fi mai mare s u mai micu după cu proprietarul locuesce in țara s u in străinătate. Proiectulu are de scop  i incurajeze exploatarea moșilor de cătră inșiișii proprietarii ioru  i să combată obiceiulu unor proprietari d'a locu in străinătate.

—0—

Falimentele se  in  lanțu, dice  R sboiulu.   In Neamțu s'a declarat falitu comersantul Carolu Justeru; in Iași au datu falimentu casele de comerțu B. Iacovițu, M. Iacovițu  i Krainer & L bel, cu unu pasivu destulu de respectabilu.

—0—

 Orientulu romanu   e numele unui nou qiaru ce apare de Duminecă in Galați.  i ur m  viață lungă.

—0—

In tragedia lui Paulu Heyse:  Sf rșitul lui Don Juan,   representată in qilele trecute in Viena, d-șora B rșescu juc  rolulu Ghitei.

—0—

Polonii au hot r itu, ca să lucreze in comunu pentru serbarea milenarului lui Metodiu.

—0—

Telegrame din Cuneo, Coreia  i Susa, in Italia, comunică despre nou  nenorociri cauzate de căderea stolohanilor de zăpadă. S'au scosu deja 18 cadavre din zăpadă. In Brosasco au fostu ingropate 8 persoane, dintre care c teva au fostu m ntuite. In Sparone s'au scosu 14 si in Moasca 7 cadavre. In Exles au fostu ingropate 63 de persoane, dintre care s'au scosu 31 mor i  i 20 vii. In Fransinere s'au desgroptu 11 cadavre. Autorit ile, armata  i popula iunea lucrez  mereu ca să ajute  i să m ntuesc  pe cei nenorocii.

Cugetari la incheierea anului.

Selagiu qiuva de Cr ciunu 1884.

(Fine).

Dec  vomu cercet  activitatea nóstră pe teremulu bisericescu  i școlară, vomu d  de multe rele  i neajunsuri ce provinu mare parte  i din vina nóstră. A a de exemplu amu trebuit să esperiamu cu multă durere stagnarea mecanismului constitu ionalu alu bisericei rom ne greco-orientale  i trebuie să vedem cu adenc  părere de reu, că nu se mai face nimic in sinulu bisericei rom ne unite pentru introducerea sinodalit ii, del turandu-se administrarea arbitrară  i necontrolată de a i a afecerilor bisericesci.

Pe teremulu școlară cu mulțumire constată, că nu amu fostu a a de apatici. Merită deosebită recunoștin  fața generoș  a Escelenței Sele Metropolitulu Vancea, care a edificat unu internatu pentru școlarii din Bl șu  i nu se potu nu amintesc   i meritulu se  i l'a c știgatu ilustr. Episcopulu Pavelu prin reconstruirea gimnasiului din Beiușu. S'au făcutu multe pentru instruc iune  i in alte p r i, in orașe și sate, a a in Arad , Brașov , Sibiu  . a. St ruin ele Rom nilor b n neni pentru infiin area gimnasiului din Caransebeșu au r masu (durere) p n  a i f r de rezultat. Trebuie să amintesc  in fine zelulu  i nobila st ruin a a Reuniunii femeilor rom ne din Sibiu, care au pus temelia la o școl  de fete, ce va aduce unu mare folosu poporului nostru.

Aceste nobile  i generoșe fapte pe c mpulu instruc iei nóstre naționale ne-au cauzat unele momente de bucuri  in mijloculu celor mai mari dureri, pricinuite de lovirile nemiloșe ce amu trebuit să le indur m necurmată din partea antagoniștilor n stri. Să mai vorbesc  aici de șican rile șermanilor studenți rom ni de pe la gimnasiale maghiare din Clușiu, Lugosu  i mai vortosu din Baia-mare? Aceste sunt prea bine cunoscute publiculu nostru.

Să trecu, totu numai  per summos apices , la qiaristica nóstră. Nu se p te căi publiculu nostru mai multu că acum n'ar avea foi, der intrebatu-ne-amu ore odată cu to t  serioșitatea, dec  ne facem datoria față cu aceste foi, dec  le  i sprijinim cum se cuvine in privin a spirituală  i materială?

Ne lăudăm cu-o inteligență numeros ; avem in adev ru preoți studiați, doctori, advocați, profesori, ómeni cari s'au ocupat cu studii economice  i comerciale, juriști, filosofi  . a. in mare num ru. Cum vine de cu

tote acestea diaristii nostri sunt mai multu seu mai pu-
țină avertăți totu numai la propriile lor forte și sunt
atăt de puțin sprijiniți prin scrieri de interes și de
folos generalu?

Mai departe, întrebă, cât din acei cărțuri ai
noștri, preoți și mireni, cari sunt în stare a ține nu
numai o foia română, ci mai multe chiar, sunt abonați
la diare romănesci? Câți dintre omeni cu stare mai
bună le sprijinesc cu conștiința datoriei, ce o au față
cu presa română? Nu s'au întrebăt ore Romăni
noștri, decât este destulă ca diarele noastre să fiă abonate
la câte o casină, unde le cetesc decă de înși dintre băr-
bații noștri cei mai bine situați, fără ca să mai sēmță
lipsa de a-le abonă? Și incai de le-ar ceti, der în rea-
litate afară de vr'o câți-va cetitori zeloși ai cabinetelor
de lectură, membrii ceilalți abia aruncă ochii odată seu
de două ori pe săptămână pe câte o foia, câci de ordi-
nar nu pot să le citescă, pentru că seu sunt ocupate
foile de alții, seu în casurile cele mai dese domni mem-
brii sunt ocupați ei inșiși cu biliardul și cu jocul în
cărți, perțend de multeori atata, cătu ar fi de ajuns spre
a abonă o foia pe unu an întreg. De aici mai ur-
meză apoi încă unu rău din cele mai mari, câci acei
domni nu sunt în curentu cu evenimentele și cu părer-
ile celor de scriu și apoi totu ei critică și voru să le
scie tōte mai bine, și vai de bietele foi când unu cercu
de asemeni »sprijinitori« își face plăcerea de a le scăr-
mână și critica.

Și cum este sprijinită presa română din partea
preoților, cari nu puțin cercetescă casinurile? — Onore
escepțiunilor, durere însă, că trebuie să vorbim de bine
numai pe cei ce fac escepțiune, pe când partea cea mai
mare este indolentă și nu sprijinește nici o foia română.
Ba unii dintre preoții din diecesele romăne unite se mul-
țumesc de a ceti foia clericală maghiară, »Magyar Ál-
lam,« dușmană declarată a poporului nostru, care, pre-
cum suntem informați, li se trimite celor mai mulți
chiar gratis. Nu e păcat de Dumnezeu ca acei preoți
să se pierdă timpul cu cetirea unui asemenea diar stră-
in, când au atâtea foi romănesci, cari sēmțu și se luptă
pentru binele lor și alu poporului romănu?

Preoțimea noastră are marea datoră cătră popor, și
ca să se îngrijescă de a nutri și spiritul nu numai tru-
pul. Numai astfel ea își va putea implini pe deplin
santa chiămare.

Nu trebuie să uităm, că suntem dator de a spri-
jini presa noastră cu atăt mai tare cu cătu ea este
avizată numai la sprijinul publicului romănescu. După
sprijinul ce-lu dă pressei sale se judecă și maturitatea
și gradul de cultură alu unui popor, acesta se și-o no-
teze bine fiecare Romănu de bună sēmțu și se scie și
aceea, că sprijinul seu spiritual și material acum
este de mai mare folos și mai bine venit, când na-
șionă noastră este mai greu cercată.

Pe tărēmulu socialu amu veditu cu bucură
frumose progresse în anul trecut. Intrunirile nostre
invătătoresci sunt de bună presemă pentru noi și do-
bândesc rezultate frumose pe tărēmulu socialu. Voiu
aminti cu deosebire reuniunea invătătorilor romăni din
comitatul Sătmarului, care a făcut atăt progres, in-
căt în anul trecut în comunele Pomni și Lipan au
fost în stare a aranja cu junii țerani concertu cu cân-
tări în quartet și cu declamațiuni romăne. Decă vom
stăru pe cărarea apucată, atunci șovinistii cu societatea
lor »Szechenyi« nu vor ajunge la nimic.

Merită laudă și imitațiune din tōte părțile intruni-
rile literare ale damelor din Brașov, Arad, ș. a.
Dorim numai ca să stăruiască cu constanță în această
frumoa direcțiune.

Puțin se face la noi pe tărēmulu economic. Sar-
cinele nemai suportabile, comerțul slăbitu de totu, lipsa
de industriă, poporul prigonițu și storsu de cămătărie
făr de milă — eată o situațiune destulă de tristă eco-
nomică. Ce facem noi spre a micșora celu puțin
rēulu, spre a veni în ajutorul țeranelor nostru amenia-
țat de a-și pierde și ultimul petec de pământ și ul-
tima vită, ce formeză averea lui? Institutul nostru »Al-
bina« ar face bine decât la viitoare adunare generală
s'ar gândi de a pune în lucrare »reuniunile de creditu
districtual,« cari sunt provēqute în statutele sale, însă
mai simplificate ca să potă fi mai ușor puse în viață.
Amu face bine cu toții decă ne-am gândi la înființarea
de reuniuni de păstrare și de ajutorare.

Pentru ca să ne putem însă concentra puterile cu
succes pe tōte terenele, ar trebui să inceteze emigrarea
în Romănia a tinerilor noștri studiați, pe cari îi cres-
cem cu multe sacrificii și în locu să rămână în țeră
și să invete și să conducă poporul, luptându alături cu
el, trăind și suferind cu el, trecu peste munți. Ade-
verat că mulți dintr'ēnsii nu-și găsescă aici nici o apli-
care, alții sunt prigoniți în adins și trebuie să lu-
mea în cap, der cu tōte aceste suntem în dreptu a
cere dela tinerii noștri — precum forte bine a accen-
tuetă mai deunăci »Gazeta« — ca pe cătu numai se pōte
se se abnege, să rămână acasă, să se facă notari, juđi

și invătători la sate, cei ce au invetat agricultura să
lăbrățeze economia, alții industria și comerțul, der
se nu se depărteze de popor, să fie povățuitori și con-
ducători și să-i ajute de a-și croi o sorte mai bună,
câci poporul părăsitu fiindu de fiii săi luminați va căde
pradă în mâna străinului.

Fie ca anul 1885 să fie mai roditor și mai no-
rocitu pentru întreprinderile nostre în folosul multu cer-
catei nostre națiuni. G.

Din parlamentul român.

(Camera)

În ședința dela 12 Ianuaru 1885 d. doctoru Cătu-
lescule cere concediu de opt zile, fiindu bolnav din cauza
unui atac suferitu din partea agenților polițienesci. D.
Paladi cere a se numi o anchetă care să cerceteze
acastă afacere. D. Tanu spune că, ca deputat din lo-
calitate, pōte afirma că dr. Cătulescule nu a suferitu nici
un atentat și că se află în deplină sănătate. D. pre-
ședinte alu consiliului spune că se va face o anchetă și
cei culpabili se voru pedepsi conformu legii, și
ori unde se voru întâmpla asemenea fapte ele se voru
pedepsi. Se pune la votu închiderea discuțiunii și se
primesce. Se pune la votu admiterea concediului și se
primesce. Se citește demisiunea d-lui C. A. Rosetti. D.
N. Ionescu, suindu-se la tribună, rōgă camera a face
o demonstrațiune pentru bētrēnul parlamentar, respin-
gēndu-i demisiunea. Se pune la votu demisiunea și se
respinge cu majoritate absolută, votându contra numai
unul. D. A. Marghiloman prezintă o petițiune a
comunei Cerneți, care cere ca Camera să nu lase a se
impune aceea comună cu a Severinului. Petițiunea
se trimite la comisiunea comunala. D. M. Sturza cere
ca d. ministru de finanțe să facă cătu de curēnd unu
tablu de taxele ce produsele romăne plătesc când intră
în Austria. D. ministru alu domeniilor răspunde
că se va face acestu tablu și-lu va pune la dispozițiune
comisiunii, ce Camera o va alege pentru a se ocupa cu
studiarea convențiunii comerciale cu Austro-Ungaria.
I. Ionescu observă, că ar fi bine ca această comisiune să
nu pōtă lucra decât în unire cu guvernul. Altmintrea
s'ar micșorā autoritatea sa.

(Senatul)

Se validează alegerea d-lui I. C. Brătianu la co-
legiul I. de Suceava, a d-lui R. N. Opreanu la colegiul I
de Ialomița și a d-lui N. A. Paulu la colegiul I de Mus-
celu. În privința alegerii d-lui colonel DIMITRESCU
Măicanu la colegiul I de Ialomița se desbete.

CORRESPONDENȚA NOSTRĂ DIN COMITATE.

Deșiu, 13 Ianuaru st. n. 1885.

Inteligența dinpreună cu poporul romănu și con-
ducătorii lui din opidulu Deșiu lucră pe cătu e cu pu-
tință pre terenul bisericescu și școlar.

Romăni din Deșiu își dau ostenela ca să-și pōtă
edifică o biserică nouă, acomodată pretensiunilor tim-
pului presentu, respective stăruesc la câștigarea mijlo-
celor în frunte cu activul protopop d. Ioan Vele,
care în 4 Ianuaru a. c. convocă o conferință din inteli-
gență, curatori și popor cu scopu de a promovă după
putință cauza edificării bisericii gr. cat. Intruniți în casa
protopopescă d-nii Gabrielu Manu, Aug. Munteanu, Va-
siliu Hossu, Petru Mureșanu, Vasiliu Petrișor și vr'o 13
curatori și poporeni, se cetiră și aprobară rațiociniile de
pre anul trecut, din cari se vede, că biserica noastră
dispune astăci abia de unu capital — insuficient spre
începerea lucrării — de 2550 fl. v. a. depu i spre fructi-
ficare cu 6% anualu în cassa de împrumutare »Kise-
gütö«. În urma consultărilor urmate, la care luară parte
mai toți cei presenți s'a decis, ca să se continue co-
lectele atăt la inteligență, cătu și la popor, — și cu
punerea în lucrare s'a concretu curaturul, cu aceea
îndatorire, ca 2—3 luni să colecteze și despre rezultatu
să raporteze în altă conferință ce se va ține. Observu,
că de și cu arangiarea de baluri populare se câștiga câte
100 fl. v. a. anualu, totuși câștigarea capitalului de vr'o
6—8 mii fl. necesaru spre completarea edificării biseri-
cii — curge prea încet și decă nu se va procede cu
ore care energiă mai mare, nu se va putea face biserica
mai curēndu ca preste 20 de ani; cu tōte ca lucrul nu se
mai pōte amēna, deorece biserica cea vechiă e amenin-
țată a fi distrusă de valea dela Codor, ce curge pe sub
părții ei.

Totodată amintesc cu recunoștință colectele esterne
intrate în anul trecut dela d-nii: Stefanu Ilieșiu proto-
populu Surducului 3 fl. 36 cr., Ioan Galu protopopulu
Șamșonului 7 fl. 21 cr., casa ajūtătoare din Deșiu 20 fl.
esoperăți la propunerea d-lui adv. G. Manu, cărora le
esprim prin această mulțumită publică.

Pre terenul școlar încă s'a făcut unu început
demnu de laudă, câci în 7 Ianuaru st. n. a. c. s'a țin-
nut în Deșiu la inițiativa și stăruința invătătorului Teo-
dor Bota prin societatea plugarilor romăni o petrecere
poporală în favoarea școlei elementare gr. cat. lipsite cu
desvērșire de ori ce venit seu fondu. În fruntea in-
trezirii a stat unu comitetu din 15 înși și anume
următorii cu următoarele oferte: d. Teodor Bota docen-
tele 3 fl., Teodor Colceriu curaturul bisericescu, Ale-
sandru Romanu, Vasiliu Romanu, Teodor Buija, Ne-
chita Centea, Ioan Centea, Vasiliu Centea, Teodor Co-
roianu, Niculae Chițu, Ioan Rusu, Danilă Todorășu câte
1 fl., ēr Ioan Pinte și Ioan Petruțu câte 50 cr., to-
tal 15 fl.

Înainte de ziua balului zelosul invătătoru a mai
colectat dela d-nii: G. Manu, G. Gradovicu, Aug. Mun-
teanu, Dr. T. Mihali, V. Hossu câte 1 fl., apoi A. Che-
restuș, S. Corpodeanu, I. Mureșianu și A. Bogdanu câte
50 cr. total 7 fl. și în sera balului intrară 56 fl. în to-
tal 78 fl. v. a. bruto, din care substrăgēndu-se spesele

38 fl. 60 cr., rezultă unu venit curat de 39 fl. 40 cr.
în folosul școlei romăne gr. cat. — unu rezultat după
împrejurările de aici, destul de îmbucurător.

Amintesc cu plăcere, că între piese și în pausă
se cântară cu animositate poesii naționale sub conducere
d. demnului docente, carele fiindu cântăreți bunu in-
cepe a ținea și coru de cântări cu tinerimea adultă în
biserica. Participătorii alături la colectă, cătu și la
petrecere, între cari amintesc pre d. Petru Mureșianu și
junii comercianți Emanulu și Valentinu Munzatu, li-se
esprimă recunoștința publică.

Înainte cu Dumnezeu pentru promovarea cauzei bi-
serice și școlei. **Sireganul.**

SCIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. alu »Gaz. Trans.«)

Berlin, 27 Ianuaru. — Impēratul a dă-
ruiț pentru jertfele cutremurului din Spania
20,000 franci.

Newyork, 27 Ianuaru. — În adunarea
de alaltieri a socialistilor, mai mulți oratori au
glorificat atentatele cu dinamită, recomandându
întrebuințarea dinamitei în contra clasei posesore.

Londra, 27 Ianuaru. — Până acum nu
s'a făcutu nici o arestare în cauza atentatului
cu dinamită din palatul dela Westminster.

București, 27 Ianuaru. — Ministrul
de justițiă Voinovți și-a dat demisiunea.

DIVERSE.

Unu om universal. — În ziua de 10 Maiu o slujnică
s'a pe balconul caselor stăpânilor săi, care era d'asupra
unei cofetării unde, afară de trotuaru, consumau la mese
o mulțime de mușterii. Pre când privea la luminații,
slujnica arunca din când în când pleznitoru în capul
consumatorilor, lucru care a provocat unu procesu la
judecătorulu de pace. Slujnica reclamă că a fost in-
sultată de către cofetar și acesta este invitat a se ex-
plica. Bulidi: Dis de dimineță, domnule judecător,
au început să curgă pleznitorile pe capetele mușterii-
lor mei. Judecătorulu: Cine sunt mușterii d-
tale? Bulidi: Consumatorii mei. Judec.: Ești cofe-
tar, așa dar? Bulidi: Da, domnule judecător; atunci
pe când eram ocupat cu nișe plăcinte la cuptor....
Judec.: Ce ești și simigiu? Bulidi: Nu, der sciu să
facu nișe plăcinte minunate; atunci eti că o pleznitōre
cade pe ceasornicul unui mușteriu, care voi să vađă
câte cesuri sunt, elu aruncă ceasornicul pe masă in-
jurându și imi zice: »Nu mai merge, s'a ruptu vr'o rotă;
ce porcărie este asta.« Eu îi răspund: »Adu-lu încōce
să vēdu ce are.« Judec.: Ești și ceasornicar? Bu-
lidi: Amu fost înainte; mē uită la ceasornicu și vēdu
că se incurcase numai pēculu și dicu mușterii: »N'are
habar.« Atunci nevasta imi aduce ghitara și imi dice:
»Na, mai trage una din ghitara până când s'or astēm-
pēra cu pleznitorile.« Judec.: Așa der ești lăutar?
Bulidi: Amu fostu pe vremuri anteprenorulu unui balu
mascat. Începu să cântu din ghitara când deodată o
altă pleznitōre cade pe pardesulu unui mușteriu și ilu
arde. Mușteriu era nēcăjitu focu, eu mē uitam la ga-
ură și îi dicu: »In 10 minute ilu dregu eu, de n'ō se
se mai cunoscă unde a fostu stricat.« Judec.: Ești
der croitor? Bulidi: Lucrez câte odată în mașand-
eriă. Judec.: În mașanderiă? Ce, ești pālărier? Bu-
lidi: Nu, nevasta mea este, eu sunt numai cofetar.
Judec.: Numai, ce e dreptul.... În sferitu recunoșc că
ai insultat o pe dumneaei. Bulidi: Nu imi aduc a-
minte ce iamu spusu... Inchipuiți-vē, eram forte supē-
ratu. Și lucrul mi s'a pērut forte ciudat din partea
dumnieaei, ca să-mi facă rău, fiindcă de câte ori se ducea
la balu la Pomulu-Verde, eu o gătēm la pēru. Judec.:
Ești coafor? Bulidi: Amu fostu cățava vreme la unu
bărbieru, der m'am lăsat de meșteșugulu ăsta. — Judecă-
toria ilu osândesce la o amendă de 16 lei, cu tōte meș-
teșugurile pe cari le cunōce.

Nou abonamentu

la

„Gazeta Transilvaniei.“

Cu 1 Ianuaru st. v. 1885 s'a început unu nou
abonamentu, la care invităm pe onorații amici și
sprijinitori ai fōiei nostre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei luni 3 fl.
„ șese „ 6 „
„ unu an 12 „

Pentru Romănia și străinătate:

pe trei luni 9 franci în aur
„ șese „ 18 „
„ unu an 36 „

Din cauza însemnatei scăderi a cursului bi-
letelor de bancă romăne, suntem constrinși a condiționa
plata abonamentelor în aur, seu în hărtiă cu adansulu
agiului.

Domni abonați noi sunt rugați a ne trimite
adresele D-loru esactu arătându-ne și poșta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Editoru: Iacobu Mureșianu.

Redactoru responsabil: Dr. Aurel Mureșianu.

Cursul la bursa de Viena

din 26 Ianuarie st. n. 1885.

Table with financial data for Vienna stock exchange, including interest rates and bond prices.

Bursa de Bucuresti.

Cota oficiala dela 12 Ianuarie st. v. 1884.

Table with financial data for Bucharest stock exchange, listing various securities and their prices.

Cursulu pieței Braşov

din 27 Ianuarie st. n. 1885.

Table with exchange rates for Braşov market, showing rates for various currencies and goods.

Numere singuraticite din „Gazeta Transilvaniei“ se potu cumpăra în tutunge-ria lui Gross (în casa prefecturei.)

Minunea industriei.

Numai fl. 3.75

costă la mine de ađi încolo o escelentă, regulată și de sine luminătoare

Pendulă cu bătaie

bate orele întregi și jumătățile de ore, cu 2 punți bronzăți, în pervasă de nucă luxosă, forte fină poleită, cibucită, cu tablă arătătoare prea frumoasă, care este împreună cu masă de luminată brevetată și luminează noaptea de sine, așa că se poate îndată vedea la ea e ciasuri e far' de a mai aprinde luminarea. Pentru puterea de luminată

garantez pe 10 ani în scris!

tocmai precum garantez pentru buna îmblare a ciasului. Eu sunt unicul inventator al acestor ciasornice și le vând numai de aceea așa de eficient, pentru că am vre-o 1300 bucăți în deposit și am lipsă de bani gata. Ciasornicele aceste au costat înainte cu 3 luni încă întreit de-cum costă ađi. Fiecare ciasornic e provăcut cu patentă. Pachetarea se face în lăđi. Ciasornicele comandate se expedeză de 3 ori pe și prin remburse s'eu plătind înainte. A se comanda la

I. H. Rabinovics

Fabrica pendulelor luminătoare WIEN. Leopoldstadt, Schiffamtsgasse Nr. 20.

Magazinul de încălțăminte

al lui

Ioan Săbădeanu

Fabricat propriu și străin, solid și modern. Recomandă on. publicu cu prețuri scădute toate felurile de încălțăminte fine și ordinare, pentru bărbați, dame și copii, gata seu după măsuri fabricate.

Ghete de bărbați dela v. a. fl. 3.60 cr. în sus.

Ghete de dame " " " 3. " " "

Pantofi și ghete de copii dela 60 " " "

Pantofi de casă de piele, pislă seu stofă brodate cu flori pentru bărbați și dame dela v. a. fl. 1.30 cr. în sus.

Specialitate.

Cisme de copii în crețu de Karlsbad dela v. a. fl. 3.50 cr. în sus

Șoșoni de postavu de pislă și cu Gumă englesesc. — Șoșoni cu talpe de pislă lungi și scurți pentru voiagiori. — Galoci de gumă englesă. — Sandale de gnmă și de pislă pentru dame, bărbați și copii cu prețuri eține.

Cisme de copii ordinare dela v. a. fl. 2 în sus

bărbați " " " 5 1/2 " " "

femei " " " 4 " " "

Comandele din afară se efectuează după măsurile trimise prompt și cele nepotrivite se iau înderăt în schimb.

Mersul trenurilor

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a călei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with train schedules for various routes including Predeal-Budapesta, Teiuș-Arad-Budapesta, and others, listing train types and times.

Nota: Orele de noapte sunt cele dintre liniile grăse